

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

22 Quæna[m] pœnæ sint vsurariis co[n]stitutæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

181
Famuli.

Quartò, Famuli & factores usurariorum, qui faciunt ipsos contractus iniquos. Aduerte tamen, Siluestrum v. Usura. 7. q. 4. cum Monaldo docere, non teneri famulum, qui ex speciali mandato domini dicentis, *Mutua Pecunia decem libras ad usuram meo nomine*, mutuum dedit. quæ sententia vera est, ita vt famulus tantummodò pecuniam numerare debeat. Secus verò si ipse contractus per famulum sit inuendus. tunc enim videtur efficax causa damni, imponendo illi obligationem iniustam, ob quam postea usuras soluit, si tamen non erat in potestate famuli absque eo contractu pecuniam dare, eò quòd dominus esset præsens; non videtur teneri, quia mutuatarius non censet sibi iniuriam fieri à famulo; qui aliter pecuniam numerare non potest, sed à domino, & hoc videtur velle Siluester supra.

182
Si famulus non poterat aliter dare.

Quintò, Famuli qui cogunt ad solutionem usurarum, quòd si non virgeant, & mutuatarij alioquin sponte erant soluturi, putat Sorus lib. 6. de iustit. quæst. 1. art. 4. in fine, illos non teneri: quia mutuatarij non putant sibi ab illis fieri iniuriam, & consentiunt vt dominis suis usuras acceptas tradant. sed verius est hoc ipso quò exigunt iniuriam fieri: quia iure dominorum suorum, quòd nullum est, exigunt, & directè spoliant alterum re sua. Verùm quia id sponte non faciunt, sed iussu dominorum, nec ipsis inde molumentum prouenit, non censent debitores sibi tantam iniuriam fieri, vt velint per ipsos fieri restitutionem; vel saltem quin libenter sint condonaturi si rogentur.

183
Qui cogunt ad solutionem.

Dico Secundo, Qui verò agunt partes mutuatarij, vel certè non efficaciter concurrunt, non tenentur ad restitutionem, etiamsi videantur cooperari. Tales sunt Primò, Famuli, qui recipiunt pignora, eaque asseruant. Secundò, Qui numerant pecuniam. Tertiò, Qui referunt omnia in libros rationum. Quartò, Proxenetæ, qui quærent eos qui pecunia egent, & adducunt ad usurarium. hi enim potius beneficium præstant, quàm iniuriam inferunt. vide Siluestrum v. Usura. 7. q. 3. quia non est in potestate illorum vt usurarius det pecuniam suam sine usura. Quintò, Qui pecuniam suam apud usurarium deposuerunt. modò tamen non suaserint vt usuras exigeret, nec sint earum participes, vt docet Caietanus q. 78. art. 4. Ratio est, quia nemo mutuatarius censet sibi per hoc fieri iniuriam, aut id agrè fert, quid enim illis obest quòd usurarius pecuniis abundet? fieri tamen potest vt is qui deponit, peccet; quatenus ei præbet materiam plurimum iniquorum contractuum. Sic intellige D. Thomam quæst. 78. art. 4. ad vltimum, vbi Caietanus non videtur assecutus eius mentem.

184
Non efficaciter concurrentes.

Deponens pecuniam apud usurarium.

DUBITATIO XXII.

Quenam pœna sint usurarijs constituta.

Notandum est, multas pœnas tum Iure Ciuili, tum maximè Iure Canonico in usurarios manifestos esse constitutas; vt patet cap. Quamquam, de usuris l. 6. & alibi, de quibus fuse Couarruias lib. 3. variar. cap. 3. & Siluester Usura 9. quæst. 4.

Dicuntur autem manifesti usurarij, qui facti vel Iure manifestè sunt tales. Facto quidem manifestè tales dicuntur, qui palàm, ita vt nulla tergiversatione negari possit, ad usuram dant. Iure verò, qui Iudicis sententia de hoc crimine sunt condemnati, vel qui de seipsis legitimo Iuris ordine hoc crimen coram Iudice sunt confessi, vel denique de quibus id per idoneos testes in iudicio est plenè probatum, vt docet Couarr. supra num. 4. & 5. Infamia, aut semiplena probatio non sufficit, teste Couarruias. Imò nec confessio extra iudicium, coram Parocho & testibus, vt docet Molina disput. 333. quia confessio extrajudicialis non inducit notorium Iuris. vide Glossam cap. Manifesta 2. quæst. 1.

185
Manifesti usurarij qui dicantur.

Prima pœna est, Infamia Iuris. L. Improbium. 20. C. Ex quibus causis irrog. infam. vnde si frater meus illum heredem instituat, postsum agere contra illum actione inofficiosi testamenti, vt docet Siluester ex Bartolo; & patet ex L. Fratres. 27. C. de inofficioso testamento. Item si est Clericus, beneficij obtinendi est incapax; vt pote irregularis.

186
Infamia.

Secunda est, Quòd non sint admittendi ad communionem altaris: cap. Quia in omnibus. 3. de usuris. quibus verbis non significatur, vt quidam volunt, eos esse excludendos ab officio diuino tamquam excommunicatos, sed solum à perceptione Eucharistia; hæc enim communio altaris dici solet. Addo, ipsos Iure communi non esse excommunicatos; & pœnas esse restringendas.

187

Tertia, Nec ad oblationes offerendas, dicto cap. Quia in omnibus, qui oblationes eorum acceperit, ipso facto est suspensus ab officio, donec ad arbitrium sui Episcopi satisfecerit: & compellitur reddere, vt ibidem habetur.

187

Quarta, Nec ad confessionem peccatorum, donec satisfecerint re ipsa pro sua facultate; vel idoneam cautionem dederint; (nempe pignoratitiam vel fideiussoriam) idque vel creditoribus ipsis (si sint præsentibus) vel Ordinatio loci, aut eius Vicario, vel Parocho coram testibus fide dignis, vel Notario publico, habenti mandatum ab Ordinario; vt patet ex d. cap. Quamquam, supra. Si talem cautionem præstare non possunt, debent iurare se non posse, & se facturos quidquid poterunt, vt fiat restitutio. si periculum non patiatur moram, statim absoluedi sunt, & postea cautio exigenda.

188

Quinta, Nec ad sepulturam Ecclesiasticam, d. cap. Quia in omnibus. Imò qui eos scienter sepelire præsumperit, ipso facto est excommunicatus; nec est absoluedus donec arbitrio Episcopi satisfecerit; Clementina 1. de sepulturis. Vbi non solum vespillonem seu sandapilarium, qui corpus in sepulchrum demittit, puto comprehendendi, contra Nauarr. cap. 27. nu. 137. & Caiet. v. Excomm. cap. 46. in hos enim rarissimè competit illud, qui propria temeritatis audacia præsumperit sepelire; quòd tamen hic requiritur. Vnde ridicula foret hæc constitutio, vt rectè docet Glossa in hanc Clement. sed etiam & in primis Parochum, qui funeri præest: hic enim propriè dicitur sepelire, comitantes tamen non comprehenduntur; quia hi non propriè sepeliunt, sed funus honoris causa deducunt, & adstant. Verùm autem hæc censura & illa, de qua §. 3. modò incurrantur ante

188

sententiam condemnatoriam vel declaratoriam criminis in ipsos usurarios specialiter latam, dubitari potest. Sanè in Extran. Ad euitanda, quam refert Nauarr. cap. 27. nu. 35. videtur requiri sententia specialis: nec generalem Iuris prohibitionem sufficere. sed de hoc alibi.

Sexta, Testamenta ipsorum sunt irrita, nisi ante mortem soluerint, vel cautionem legitimam dederint. d. cap. Quamquam.

Septima, Ecclesiastici non possunt usurariis exteris elocare domos, aut permittere in eis habitare, imò tenentur eos expellere ex suis terris intra tres menses: alioquin ipso facto incidunt penam suspensionis, si sint Episcopi: excommunicationis, si sint minores Episcopis; interdicitur, si sit Collegium vel Vniuersitas Ecclesiasticorum. vt patet cap. 1. de usuris, in Sexto. vide plura apud Siluestrum & Couarr. supra.

DUBITATIO XXIII.

Vtrum Montes, qui dicuntur pietatis, excusentur ab usura, & quâ ratione.

189 **N**otandum est, in multis Christiani orbis locis, iam à 160. & amplius annis, fuisse à pijs viris ingentes pecunie summas ad mutuandum pauperibus deputatas; quæ summe solent vocari *montes pietatis*. constituti autem sunt hi montes cum hisce conditionibus.

190 **Prima**, Vt ex illis detur mutuam ad certam summam pauperibus loci, non exteris, aut diuitibus.

Secunda, Vt ad certum tempus, v.g. ad annum, vel paulò amplius id eis permittatur.

Tertia, Vt mutuatarij dent pignus idoneum: quia alioquin talis mons facile exhauriretur, multis postea non soluentibus.

Quarta, Singulis mensibus aliquid minutum soluant pro sumpibus necessarijs ad montis conseruationem; vt pro stipendio ministrorum, qui montem custodiunt, & administrant; semperque parati esse debent ad mutuandum, ad pignora recipienda, custodienda, reddenda; pro conductio-
ne domus, pro libris rationum, ceterisque necessarijs instrumentis.

Quinta, Si tempore præscripto non soluerint, vendatur pignus; & quod ex pretio, detra-
cta sorte & mensuris detrimentis, super fuerit, illis restitatur. Patent hæc ex Medina, de usuris quæst. 10. & Nauarro tract. de usuris num. 59. & sequentibus.

191 **His** positis, Caietanus tom. 2. opusc. 6. censet hunc montem & hanc mutuandi rationem illicitam esse. Idem docet Sotus lib. 6. quæst. 1. art. 6. In eadem sententiam inclinat Siluester Usura. 5. quæst. 4. Vtrum dicendum est, certum esse, hanc rationem mutuandi & hosce montes licitos esse & pios. Ita Nauarr. & Medina loco citato, & alij passim.

Probatur Primò, Quia Leo X. in Concilio Lateran. sess. 10. vnâ cum ipso Concilio approbat hosce montes tamquam pios, & cupit eos erigi cum conditionibus expositis; concedens Indulgentias iis, qui manus adiutrices ad huiusmodi erigendos porrexerint; denique excommunicationis sententiam profert in omnes, qui contra-

rium docere vel conuocari præsumperint; vt patet ex Bulla eisdem, quæ tota extat apud Medina, & in tomò 4. Conciliorum, vnde videtur hæc doctrina fide tenenda.

Respondet Sotus Primò, Caietanum, qui Concilio interfuit, non obstante hac determinatione, integro Opusculo contrarium docuisse, idque esse signum, eam non esse validam.

192 **Respondeo**, Caietanum scripsisse illud Opusculum ante Concilium, nempe anno 1498. vt patet ex fine Opusculi; Concilium autem hoc definitum anno 1517. vt patet ex fine Bullæ.

Secundò Respondet Sotus; hõc Concilium non esse receptum in iis quæ statuit de eiusmodi montibus. Sed hæc responsio nihil valet: nam vt definitio alienius veritatis ratificat, non eget receptione populorum; sed hoc tantummodo legitimum habet in legum obligatione non enim veritas, quæ definitur, pendet à receptione aut cetera subditorum; sed obligatio legis, quæ imponitur.

Tertiò Respondet, Concilium solum approbasse hosce montes, quatenus non sunt contrarij sacris Canonibus; atqui conditiones positæ, sunt illis contrariæ; præsertim ea, quæ pauperes iubentur aliquid soluere in singulos menses.

Verum Sotus non videtur expendisse Bullam, quam Concilium approbavit: nam in ea expressè se habetur & approbatur illa conditio ijs verbis: *Declaramus & definimus, montes pietatis, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas ministrorum impensas, & aliarum rerum, ad eorum conseruationem peruenit, pro eorum indemnitate dumtaxat ultra sortem, absque lucro eorumdem montium recipitur, nec mali speciem præferre, nec illo pacto improbari.* Id autem, quod ipse dicit, scilicet montem approbari quatenus eius capitula non sunt contraria sacris Canonibus, non habetur in illo Concilio; sed Pontifices, qui fuerant ante Concilium, conditionem illam in suis Bullis adiecerant, vt patet ex Caietano. Sed quia hæc conditio maximas controuersias inter Theologos excitauerat, debuit tota res apertè definiti; subtilis illis verbis ambiguus.

Denique dicit Sotus, non pertinere ad Concilium huiusmodi quæstiones; quæ magis ex philosophia quam Sacris litteris pendent, definite. Sed hæc responsio parum digna est tanto viro. Nam ad Concilium pertinet, definire omnia ex quibus pendet salus animarum; vt, vtrum hoc licitum an illicitum, peccatum an meritum, hoc enim nosse non minus necessarium est, quam quæ merè speculatiua: nam proximè pertinent ad hominum mores. & sanè Ecclesiæ auctoritas esset valde imperfecta, si de his certò & infallibiliter statuere non posset. Neque opus est, dum non agitur de veritate aliqua supernaturali, vt decisio ex Sacris litteris vel traditionibus immediatè colligatur; sed satis est ex illis mediare seu remotè aliqua adiumenta peti; ex quibus vnâ cum ratione naturali iunctis, veritas illa firmiter deducatur. quo modo etiam ab Ecclesia definitum est, *animam rationalem esse corporis formam.*

Secundò, Probatum ex Concilio Tridentino. hoc enim Concilium sess. 22. c. 8. 9. 11. enumerans loca pia, quæ ab Episcopo visitari debent, ponit etiam

191
Sententia
Caiet. &
Soti.

Montes esse
licitos.

Sotus.

192

191

Concilio-
rum definitio.